

Війна Галини Василівни

Війна – це жах... Страх і сльози..., - Саме так почала свою розповідь і сумовито схилилась над пожовклими фотокартками 91-річна Якушко Галина Василівна. – Свою першу далеку подорож зовсім не пам'ятаю, а оте багаття серед засніженого холодного лісу досі стоїть перед очима. Мабуть тому, що біля нього я зігрілася, і я коюсь теплою їжею мене нагодували. Про наше суворе життя в Сибіру знаю лише з розповіді мами Насті і дитячих вражень старших сестер Надії та Катерини.

Родина Василя Кислого з Бобровиці потрапила під «першу хвилю» розкуркулення. Великими багаттями не були – мали всього три десятини землі, пару коней, іншу худобу. Але не встигла родина Кислих заїхати за горизонт Бобровиці, а на їхньому дворі вже почала господарювати місцева голота. За лічені дні все розтягли, лише незначну частину майна передали в новостворений колгосп. Такі наслідки соціалістичної перебудови сільського господарства побачила Настя Кисла, коли з чотирма дітками (на чужині народилася Онися) повернулися з Сибіру в Бобровицю. Чоловіка не відпустили, тож уже вдома подумала, що краще б і вона там залишилася. У великій родинній хаті жили чужі люди, а колгоспу не потрібна була одинока жінка з чотирма «ротами». Тож опинилася в ситуації, про яку кажуть: хоч з мосту – та у воду. Та не стрибнула, а ще міцніше вхопилася за життя, заради дітей.

- Спочатку нас прихистили добрі люди, продовжила свої спогади Ганна Василівна, перебираючи в руках старі фото. – Мати пішла працювати на наймах. Розплачувалися з нею за роботу хто лушпинням від картоплі, хто жменею квасолі. Зажили ми краще, коли мати влаштувалася в найми до родини аптекаря-єврея. Згодом нас вселили в дідову хату – змиловився новий колгоспний голова. Ще під час голодовки померла моя найменшенька сестричка Онися. Мама казала, що якби не допомогли нам оті аптекарі, то навряд чи й хто з нас вижив би. Пораділи, коли з Сибіру повернувся батько, влаштувався на роботу в Дарницьке депо, та вже згодом його заарештували дорогою до станції і відправили на Урал, оскільки вдома не мав права жити. Невдовзі і ми з мамою туди поїхали.

У домашньому архіві Ганни Василівни є фото батька Василя Терентійовича – гарного чоловіка, здібного від природи. Спеціальних закладів не закінчував, але на заводі в Нижньому Тагілі працював у бухгалтерії. Була в нього й окрема кімната в сімейному бараку, туди й родину поселив. Тісно було, але разом і не голодували, дівчаткам нову одежину справили.

- У Нижньому Тагілі я вдруге пішла у перший клас, - повеселішали на хвилину спогади Галини Василівни. – Спочатку мене прийняли там в другий

клас, бо перший закінчила в Бобровиці, але тут не вчила російської мови, тож довелося починати шкільну науку наново. Правда, ненадовго, бо нашого батька однієї ночі забрали з барака і повезли «чорним вороном» у невідомому напрямку. Тоді була холодна осінь 37-го. Добрі люди, нові батькові друзі, посадили нас на поїзд і відправили назад в Бобровицю.

Вже тут в роз'єднаній родині Кислих народився й довгоочікуваний хлопчик. Однак доля відвела йому лише 10 місяців життя. Та біда не ходить одна: у першому листі кум повідомив про тяжке захворювання Василя, а в другому – про його смерть в якійсь табірній лікарні. Скільки потім не писала дружина в далекі краї з проханнями надати їй більше інформації про чоловіка – жодної відповіді не одержала ані від кума, ані від офіційних органів.

Про початок війни Галина Василівна розповідала з такою ж смутною і біллю в очах. На той момент їй вже було 14 років. Ще така юна, а вже скільки всього за плечима.

– Ховалися в березі біля річки, коли чули що німці йдуть, але не так боялися німців, як людей, які їм «служили»- говорить бабуся, – ото їх боялися, бо вони дуже жорстоко себе поводити. Забирали все що бачили, грабували, били, підпалювали будинки. Самих німців я не бачила, хоча й чула, що вони переважно були в містах. Пам'ятаю тільки те, що ми дуже боялися, страх був величезний, але простих людей вони ніби не чіпали. Як я вже сказала, набагато жорстокіше себе поводити «зрадники», які вислужувалися перед німцями.

– Тяжко жилося, їсти хотілося, а було лише лушпиння від картоплі, кропива та лобода. А в «тих» завжди повно їжі, - з сумом згадує Галина Василівна. – Важливо щоб кропива була глухою, а лобода жовтою, так смачніше було – сміючись, додає бабуся Галина.

Розмовляючи з Галиною Василівною, розумієш, чому так не любила цих спогадів моя прабабуся Катерина Василівна Криворучко (Кисла), рідна сестра Галини, нині покійна. Адже, те, що пережили ці люди, нам не збагнути до кінця, бо багато епізодів нелюдської поведінки зовсім не підлягає осмисленню людським мозком.

А вони не тільки все те пережили, витримали, а й працювали продуктивно, дітей народили і виховували. Та ж Ганна Василівна, найменша з дітей репресованого Василя Кислового, успадкувала від батька розум: без спеціальної освіти пройшла шлях від учня рахівника МТС (1944 рік) до головного бухгалтера районного об'єднання сільгосптехніки, має численні нагороди за працю. – Як тільки пішла працювати, - розповідає бабуся Галина з посмішкою – була ще зовсім малою, і мені підставляли табурет під ноги, аби мене краще бачили люди.

Друга світова війна стала страшним випробуванням для нашого народу. Не дивлячись на те, що з дня її закінчення пройшло не одне десятиліття, вона продовжує відгукуватися хворобливим звуком як в серцях очевидців, так і навіть тих, хто не застав її.